

09/17/08 - Smarte IT-innkjøp kan frigjøre midler til f.eks. skolevedlikehold

Den amerikanske finanskrisen sender sine mørke skyer ut over hele verden. Jeg leser et ti-talls sider om krisen i våre riksaviser, her jeg sitter på toget hjem fra Kristiansand, hvor jeg har snakket om hvorfor norske skoleeiere bør gå over til små PC-er med fri programvare. Jeg leser at lille Norge heller ikke slipper unna sjokkbølgene: Børsen ned 8%, full stopp i boligmarkedet og oppsigelser allerede igang i byggenæringen.

I de samme aviser leser jeg også om forfallet blant våre offentlige skolebygninger. De skriver om KS sin ferske rapport som viser at det på kort sikt trengs 60 milliarder kroner for å oppgradere og forbedre kommunale bygninger. Det langsiktige vedlikeholdsbehovet er anslått til svimlende 142 milliarder kroner. Tallene er så høye at det er vanskelig å danne seg et bilde av størrelsen. I en annen avis leser jeg en vaktmesters lille hjertesukk. Han er vaktmester på to av Bergensskolene og ser forfallet hver dag. Han skriver at de bildene som VG har vist i den siste tiden ikke er ille i forhold til det han ser daglig. På en av byens ungdomskoler kan han snart ikke åpne et eneste vindu, uten fare for at de detter ut; de er nemlig «pill råtne alle sammen» skriver han. Og «medisinen» han gir dem? Jo, han skrur dem igjen til vindusrammen med noen skruer ? billig og effektivt. Og astmaproblemene blant barn og unge stiger som aldri før, står det i en annen artikkel lenger bak i avisen.

Men å bruke 100-talls millioner kroner til PC-er med kostbar, profesjonell programvare fra verdens største programvareprodusent , Microsoft, ja, se det har vi altså råd til. Det blir som å kjøre Mercedes 500 SL på humpete afrikanske grusveier. Det går jo forsåvidt greit, men kanskje man burde oppjustere infrastrukturen og senke ambisjonsnivået noe på «brukerutstyret» (bilen)?

Norske kommuner og fylkeskommuner kjøper i år WindowsPC-er til flere milliarder kroner. Et grovt anslag: Omtrent alle elever som begynner på videregående skole får egen PC fra og med i år. Gjennomsnittlig innkjøpspris for en «vanlig» bærbar PC, inkl. Microsofts programvare anslås til ca 5.000 kroner inkl. moms. For 72 000 elever som hvert år begynner på videregående opplæring, utgjør dette ca 360 millioner kroner. Så kommer kommunenes innkjøp til elevene i grunnskolen. Hvis vi gjør et forsiktig anslag på at kommunene kjøper inn PC-er hvert år tilsvarende 10% av elevmassen, det vil si 10% av ca 620 000 elever, som gir det en innkjøpskostnad på 310 millioner kroner. Tilsammen kjøpes det anslagsvis PC-er med Microsoft-programvare for et sted mellom seks og 700 millioner kroner pr. år. I tillegg kommer lærerne.

De nye, små bærbare PC-ene med Linux og annen fri programvare koster ca

halvparten. Da får du med mye mer programvare enn det som følger med «de vanlige PC-ene» med Windows. Fri programvare følger åpne standarder, er svært stabilt, sikkert i bruk og uten reklame og andre kommersielle bindinger. Ikke alle studieretninger vil kunne nyttiggjøre seg disse nye, små maskinene, men de kan allikevel benytte Linux og fri programvare. Anta at to tredeler klarer seg utmerket med disse små. Besparelsen kan da komme opp i 250-300 millioner kroner. Selvfølgelig koster det å noe å tilpasse skolens infrastruktur og bygge opp kompetanse blant IT-personellet, men på ett eller annet tidspunkt er denne kostnaden tatt, og regnestykket over vil gi en reell besparelse. Over en tiårsperiode kan vi altså anta en besparelse på 2-3 milliarder kroner.

Selv om det er et stykke igjen til tallene som nevnt innledningsvis, kan IT-besparelsene om ikke annet utgjøre et lite bidrag. Min erfaring er at et godt malt vindu holder i minst ti år. En hyggelig bieffekt er at det store mangfoldet som fri programvare representerer, kanskje fører til økt interesse for data og realfag. Det er noe Norge trenger. Det ser nemlig ikke ut som vi trenger like mange håndverkere i tiden som kommer. Derimot skriker kunnskapsbedriftene etter ingeniører. Jeg for min del ser at vi også trenger flere dyktige økonomer. For regnestykket over er tydeligvis ikke like lett å forstå for alle.